

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2171

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Antun Palarić, predsjednik Vijeća, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Slavica Banić, Mario Jelušić i Aldo Radolović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Jure Sabalić, kojeg zastupa Ruđer Anić, odvjetnik Odvjetničkog društva Anić i Partneri iz Zagreba, na sjednici održanoj 23. rujna 2015. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

- presuda Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Us-10288/2009-4 od 16. svibnja 2012.
- rješenje Ministarstva financija Republike Hrvatske, Samostalne službe za drugostupanjski upravni postupak, klasa: UP/II-410-20/08-01/358, ur. broj: 513-04/09-03 od 6. srpnja 2009. i
- rješenje Ministarstva financija – Porezne uprave, Područnog ureda Zadar, Ispostave Pag, klasa: UP/I-410-20/2007-001/00265, ur. broj: 513-007-13-005/2007-0005 od 12. prosinca 2007.

III. Predmet se vraća Ministarstvu financija – Poreznoj upravi, Područnom uredu Zadar, Ispostavi Pag na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Postupak pred Ustavnim sudom pokrenut je pravodobnom i dopuštenom ustavnom tužbom koju je podnio Jure Sabalić iz Paga, Danijelija Antonija 25 (u daljnjem tekstu: podnositelj), hrvatski državljanin, a nakon okončanja upravnog postupka u kojem je podnositelju razrezan porez na promet nekretnina.

1.1. Podnositelj ustavnom tužbom osporava sljedeće odluke:

- presudu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VUS) broj: Us-10288/2009-4 od 16. svibnja 2012. kojom je odbijena tužba podnositelja u upravnom sporu (u daljnjem tekstu: presuda VUS-a);
- rješenje Ministarstva financija Republike Hrvatske, Samostalne službe za drugostupanjski upravni postupak (u daljnjem tekstu: drugostupanjsko upravno tijelo), klasa: UP/II-410-20/08-01/358, ur. broj: 513-04/09-03 od 6. srpnja 2009. (u daljnjem tekstu: drugostupanjsko rješenje) kojim je odbijena podnositeljeva žalba i
- rješenje Ministarstva financija – Porezne uprave, Područnog ureda Zadar, Ispostave Pag (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko upravno tijelo), klasa: UP/I-410-20/2007-001/00265, ur. broj: 513-007-13-005/2007-0005 od 12. prosinca 2007. (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko rješenje), kojim je podnositelju utvrđena osnovica poreza na promet nekretnina u iznosu od 10.141.112,00 kn i obveza poreza na promet nekretnina u iznosu od 507.055,60 kn.

1.2. Podnositelj smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode zajamčene člancima 14. stavkom 2. i 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), kao i člancima 3. i 5. stavkom 2. Ustava.

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Ministarstva financija – Porezne uprave, Područnog ureda u Zadru, Ispostave Pag, klasa: UP/I-410-20/2007-001/00265.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. U konkretnom je slučaju podnositelj ustavne tužbe (kao II. tužitelj, od tri tužitelja) u parničnom postupku radi utvrđenja prava vlasništva i izdavanja tabularne isprave protiv tuženika, Republike Hrvatske, a koji se vodio pred Općinskim sudom u Pagu, ishodio presudu broj: P-388/04-28 od 9. veljače 2006., izreka koje glasi:

»Utvrđuje se da su tužitelji i to: Sabalić Jure u 1/2 dijela, Sabalić Ivo u 1/4 dijela i Sabalić Jure-Jurić u 1/4 dijela, stekli nasljeđivanjem oca i djeda, a otac i djed i njihovi prednici temeljem odredbi Zakona o likvidaciji agrarnih odnosa na području ranije pokrajine Dalmacije iz 1930. g. pravo vlasništva dijela kčbr. 8389/33 k.o. Pag koji dio prema parcelacionom elaboratu broj: Kl. ozn. 930-03/01-01/63 ur. broj: 2198-06/5-00-2 od 21. rujna 2000. g. nose oznake kčbr. 8389/1025 pašnjak od 248704 m² i kčbr. 8389/1026 pašnjak od 677.425 m² obje k.o. Pag, a koji parcelacioni elaborat čini sastavni dio presude, pa im je slijedom toga tužena dužna dozvoliti cijepanje kčbr. 8389/33 k.o. Pag sukladno parcelacionom elaboratu te dozvoliti da se kroz katastarski elaborat i zemljišnu knjigu provede navedena parcelacija, te nakon toga izdati tabularnu ispravu podobnu za novonastale kčbr. 8389/1025 i kčbr. 8389/1026 obje k.o. Pag podobnu za uknjižbu prava vlasništva na ime tužitelja, jer će u protivnom, po proteku roka od 15 dana takovu ispravu, kao i dozvolu za provedbu parcelacionog elaborata kroz katastarski operat i zemljišnu knjigu zamijenit ova presuda.«

3.1. Podnositelju je na temelju presude Općinskog suda u Pagu broj: P-388/04-28 od 9. veljače 2006. rješenjem Općinskog suda u Pagu broj: Z-788/06 od 26. siječnja 2007. dopuštena uknjižba prava vlasništva na zem. čest. 8389/1025 pašnjak Sv. Petar s 248.704 m² i zem. čest. 8389/1026 pašnjak Sv. Petar sa 677.425 m² uknjižene u vlasništvu Republike Hrvatske, te prijenos tih čestica u novi zk. ul. br. 6992 k. o. Pag, uz uknjižbu prava vlasništva u korist:

1. Sabalić Jure iz Paga, Antonija Danielli 23 u 1/2 dijela
2. Sabalić Iva iz Paga, Vela Gušterna 26 u 1/4 dijela
3. Sabalić Jure-Jurića iz Paga, Alojzija Stepinca 6 u 1/4 dijela.

U tom rješenju navedeno je da presuda (Općinskog suda u Pagu broj: P-388/04-28 od 9. veljače 2006., op. Ustavnog suda) nije prijavljena kod Ministarstva financija, Porezne uprave, Područnog ureda Zadar, Ispostave Pag.

3.2. Slijedom navedenog prvostupanjsko upravno tijelo podneskom klase: 410-20/2007-0171, ur. broja: 513-07-13-2007-02 od 22. svibnja 2007., pozvalo je sva tri suvlasnika, među kojima je i podnositelj da suglasno članku 17. Zakona o porezu na promet nekretnina prijave nastanak porezne obveze u roku od osam (8) dana od primitka tog dopisa, a što je podnositelj i učinio 28. svibnja 2007.

Nakon toga je 12. prosinca 2007. prvostupanjsko upravno tijelo izvršilo očevid i vještačenje u cilju utvrđivanja tržišne vrijednosti nekretnine te utvrdilo prometnu vrijednost u iznosu od 21,90 kn po m² nekretnine.

Osporenim prvostupanjskim rješenjem utvrđena je podnositelju osnovica na porez nekretnina u iznosu od 10.141.112,00 kn, a porez na promet po stopi od 5 % u iznosu od 507.055,60 kn.

3.3. Protiv navedenog prvostupanjskog rješenja podnositelj je izjavio žalbu.

Iz žalbe se izdvaja:

»Prvostupanjsko tijelo je prilikom donošenja pobijanog rješenja kojim sam obvezan platiti porez na promet nekretnina u iznosu od 253.527,80 kn, propustilo utvrditi činjenicu da sam vlasništvo 1/4 dijela kč 8389/1025 pašnjak ukupne površine 248.704 m² i kč 8389/1026 ukupne površine 677.425 m² u Pagu, Sv. Petar Gradac koja je

i predmet oporezivanja, stekao bez naknade nasljeđivanjem mog pok. oca, a moj pok. otac i njegovi prednici, u prvom nasljednom redu, stupanjem na snagu Zakona o likvidaciji agrarnih odnosa na području ranije pokrajine Dalmacije iz 1930 g. od 19.10.1930. (sl. novine 279 od 4.12.1930.).»

3.4. Drugostupanjsko upravno tijelo odbilo je žalbu podnositelja protiv prvostupanjskog rješenja uz sljedeće obrazloženje:

»Žalitelj smatra kako nije u obvezi plaćanja poreza jer je vlasništvo navedenih čestica stekao nasljeđivanjem od svojih predaka.

Iz spisa predmeta je vidljivo kako je žalitelj prijavio nastanak porezne obveze po predmetnoj presudi tek na poziv Porezne uprave.

Iz spisa predmeta i obrazloženja presude je vidljivo kako su k.č. 8389/1025 površine 248704,00 m² i k.č. 8389/1026 površine 677.425,00 m² k.o. Pag formirane tek parcelacijskim elaboratom od 21. rujna 2000. godine, a u vlasništvu su Republike Hrvatske.

Kako se u konkretnom slučaju radi o stjecanju nekretnina temeljem presude, a ne nasljeđivanjem navedeno oslobođenje ne može se koristiti.

Stoga kraj takvog stanja stvari kod kojega je, u nedostatku druge valjane pravne osnove o stjecanju i prijenosu navedene nekretnine u vlasništvo žalitelja, upravo ova presuda zakonska osnova stjecanja, odnosno prijenosa i upisa promjene vlasništva te nekretnine u zemljišnoj knjizi sa imena uknjižene Republike Hrvatske na ime žalitelja, to je u smislu cit. odredbi Zakona danom njene pravomoćnosti na strani žalitelja nastala porezna obveza, pa je prvostupanjsko tijelo pravilno postupilo donošenjem pobijanog rješenja.«

3.5. VUS odbio je tužbu podnositelja protiv drugostupanjskog rješenja i u obrazloženju osporene presude naveo sljedeće:

»Tuženo tijelo utemeljeno nije prihvatilo prigovor tužitelja da se u ovom slučaju radilo o nasljeđivanju predmetnih nekretnina, te je pravilno ocijenilo da se radilo o stjecanju nekretnina na temelju odluke suda, koje stjecanje sukladno odredbama članka 4. stavka 1. i 2. Zakona o porezu na promet nekretnina, podliježe oporezivanju.

Prema odredbi članka 4. stavka 1. Zakona o porezu na promet nekretnina predmet oporezivanja je promet nekretnina, pod kojim se u smislu ovoga Zakona smatra svako stjecanje vlasništva nekretnine u Republici Hrvatskoj, a stavkom 2. istog članka Zakona propisano je da se stjecanjem nekretnina u smislu stavka 1. ovog članka, smatra kupoprodaja, zamjena, nasljeđivanje, darovanje, unošenje i izuzimanje nekretnina iz trgovačkog društva, stjecanje nekretnina u postupku likvidacije ili stečaja, stjecanje na temelju odluka suda ili drugog tijela te ostali načini stjecanja nekretnina od drugih osoba.

Navedena presuda Općinskog suda u Pagu predstavlja pravni temelj za upis tužiteljevog prava vlasništva nad predmetnim nekretninama, pa je porezno tijelo po istoj presudi utemeljeno izvršilo razrez poreza na promet nekretnina, pozivom na odredbe članka 4. stavka 1. i 2. Zakona o porezu na promet nekretnina.

Prema ocjeni Suda tužitelj neosnovano prigovara da se u ovom slučaju nije radilo o stjecanju nekretnina prema navedenoj odredbi članka 4. Zakona o porezu na promet nekretnina, uz obrazloženje da na temelju presude Općinskog suda u Pagu nije stekao pravo vlasništva, već je tom presudom utvrđeno da je nasljeđivanjem stekao pravo vlasništva, da je navedena presuda deklaratorne prirode i nije stvorila novi pravni odnos niti preinačila postojeći, već je utvrdila odnos koji je postojao nezavisno od nje i prije nje. Ovo zbog toga jer se u ovom slučaju prometom nekretnina odnosno stjecanjem nije moglo smatrati nasljeđivanje u smislu članka 4. stavka 2. u svezi s člankom 13. Zakona o porezu na promet nekretnina, već se stjecanjem smatra odluka suda, a svaka, pa i deklaratorna jer je i deklaratorna odluka pravna osnova upisa prava vlasništva, kao konstitutivnog akta za stjecanje prava vlasništva. Dakle, u konkretnom slučaju stjecanje odlukom suda, kako je već navedeno, podliježe oporezivanju.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

4. Podnositelj u ustavnoj tužbi ponavlja žalbene navode i navode iz tužbe upućene VUS-u te ističe sljedeće:

»Presudom Općinskog suda u Pagu utvrđeno je da je podnositelj Jure Sabalić predmetnu nekretninu stekao nasljeđivanjem – dakle nije stečena naplatnim pravnim poslom, niti na temelju odluke suda ili drugog tijela, niti na temelju zakona (u smislu odjeljka 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima) niti na bilo koji drugi način, već isključivo nasljeđivanjem.

Odredba čl. 114. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima propisuje koji su sve pravni temelji stjecanja prava vlasništva pa tako:

'vlasništvo se može steći na temelju pravnog posla, odluke suda, odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem i na temelju zakona'.

Dakle, ako je pravo vlasništva stečeno na jednom temelju, onda ne može u isto vrijeme biti stečeno i na nekom drugom zakonom propisanom pravnom temelju.«

Podnositelj navedenu tvrdnju nadalje obrazlaže sljedećim:

»Dakle, presuda Općinskog suda u Pagu ne predstavlja temelj stjecanja prava vlasništva, već je ona dokaz da je vlasništvo ranije stečeno, da je upravo tužitelj nasljednik, odnosno stjecatelj predmetne nekretnine te je kao takav ovlašten ishoditi uknjižbu prava vlasništva, a pri čemu će mu presuda poslužiti kao deklaracija, odnosno kao legitimacija trećima ili dokaz da je upravo on taj koji se želi uknjižiti i da se želi uknjižiti upravo na nekretninu opisanu u izreci presude Općinskog suda u Pagu.

U ovom slučaju presuda Općinskog suda u Pagu ima upravo onu funkciju koju inače ima rješenje o nasljeđivanju – predstavlja konstitutivan akt za sam upis u zemljišne knjige, ali nije konstitutivni akt za sam čin stjecanja prava vlasništva, niti je upis u zemljišne knjige odlučujući za stjecanje prava vlasništva jer vlasništvo stečeno puno ranije i puno prije nego što je nastupila pravomoćnost presude Općinskog suda u Pagu, a i puno prije nego je proveden upis stečenog vlasništva u zemljišnim knjigama – stečeno je u času otvaranja nasljedstva, odnosno u času smrti tužiteljeva oca.

(...)

Obzirom da tužitelj vlasništvo nije stekao časom pravomoćnosti presude Općinskog suda u Pagu, nastupom pravomoćnosti iste nije mogao niti postati obveznik poreza na promet nekretnina jer je pravo vlasništva stekao ranije i na temelju koji ne podliježe oporezivanju, a što proizlazi iz čl. 13. Zakona o porezu na promet nekretnina.«

Podnositelj zaključno navodi:

»Stoga je nepravilno i protuustavno da je podnositelju ove tužbe bez pravnog temelja razrezan porez na promet nekretnina, a u namjeri da svoje ranije stečeno pravo vlasništva uknjiži u zemljišne knjige i tako ga učini javnim te zaštititi sebe od svih nepoštenih stjecatelja, podnositelj ove tužbe proglašen je obveznikom poreza na promet nekretnina plaćanjem kojeg poreza je neosnovano došlo do umanjenja njegove imovine, a on je stavljen u nejednak položaj pred zakonom u odnosu na ostale osobe koje su pravo vlasništva na nekretninama također stekle nasljeđivanjem i zbog toga bile oslobođene poreza na promet nekretnina.«

Podnositelj predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje osporenih akata i vraćanje predmeta prvostupanjskom upravnom tijelu na ponovni postupak i odlučivanje.

IV. MJERODAVNO PRAVO

5. Mjerodavne odredbe Zakona o porezu na promet nekretnina (»Narodne novine« broj 69/97., 26/00., 127/00., 153/02.; u daljnjem tekstu: ZoPPN) glase:

»Članak 4.

(1) Predmet oporezivanja je promet nekretnina. Prometom nekretnina, u smislu ovoga Zakona, smatra se svako stjecanje vlasništva nekretnine (u daljnjem tekstu: stjecanje nekretnine) u Republici Hrvatskoj.

(2) Stjecanjem nekretnine, u smislu stavka 1. ovoga članka, smatra se kupoprodaja, zamjena, nasljeđivanje, darovanje, unošenje i izuzimanje nekretnina iz trgovačkog društva, stjecanje nekretnina u postupku likvidacije ili stečaja, stjecanje na temelju odluka suda ili drugog tijela te ostali načini stjecanja nekretnina od drugih osoba.